

Сборник съдебна практика

ЗАКЛЮЧЕНИЕ НА ГЕНЕРАЛНИЯ АДВОКАТ
М. ВОБЕК
представено на 27 февруари 2020 година¹

Дело C-41/19

FX
срещу
GZ, представлявана от майка си

(Преюдициално запитване, отправено от Amtsgericht Köln (Районен съд Кьолн, Германия))

„Преюдициално запитване — Съдебно сътрудничество по гражданскоправни въпроси —
Компетентност по въпроси, свързани със задължения за издръжка — Регламент (ЕО)
№ 4/2009 — Компетентност за произнасяне по иск за оспорване на изпълнението на решение
за издръжка“

I. Въведение

1. Ответницата по настоящото дело е дете на издръжка, което пребивава в Полша. Полските съдилища постановяват решение, с което в полза на ответницата се установяват задълженията за издръжка на баща ѝ (жалбоподателят), който пребивава в Германия. След като получава декларация за изпълняемост на полското решение за издръжка в Германия, понастоящем ответницата иска изпълнението на въпросното решение в тази държава членка. Жалбоподателят се противопоставя на принудителното изпълнение на решението, като твърди, че по-голямата част от задълженията му за плащане вече са изпълнени. Той твърди, че лично е наредил плащания за издръжка и че от негово име на ответницата са изплащани и помощи от държавата чрез полския фонд за покриване на вземанията за издръжка.

2. Настоящото дело е относно предявения до германските съдилища иск на жалбоподателя за оспорване на изпълнението поради погасяване на задължението. Основният въпрос, повдигнат с преюдициалното запитване, предмет на настоящото производство, е дали германските съдилища са компетентни да се произнесат по този иск на основание на Регламент (ЕО) № 4/2009 на Съвета от 18 декември 2008 година относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на съдебни решения и сътрудничеството по въпроси, свързани със задължения за издръжка².

¹ Език на оригиналния текст: английски.

² ОВ L 7, 2009 г., стр. 1.

II. Правна уредба

A. Правото на Европейския съюз

1. Регламент № 4/2009

3. В съответствие с член 1, параграф 1 от Регламент № 4/2009 „[н]астоящият регламент се прилага към задълженията за издръжка, произтичащи от семейни, родствени, брачни отношения или отношения по сватовство“.

4. Съгласно член 2, параграф 1 от Регламент № 4/2009 за целите на посочения регламент: „решение“: означава решение в областта на задълженията за издръжка, постановено от съд на държава членка, независимо от наименованието на това решение — постановление, разпореждане, определение или изпълнителен лист, както и решение на съдебно длъжностно лице, определящо размера на процесуалните разноски. [...]“.

5. Член 3 от Регламент № 4/2009 предвижда, че „[к]омпетентни по искиове за задължения за издръжка в държавите членки са:

а) съдът по обичайно местопребиваване на ответника, или

б) съдът по обичайно местопребиваване на вискателя, [...]

[...]“.

6. Съгласно член 8, параграф 1 от Регламент № 4/2009, озаглавен „Ограничение за производствата“, „[к]огато решението е постановено в държава членка или държава, страна по Хагската конвенция от 2007 г., в която е обичайното местопребиваване на вискателя, длъжникът не може да образува производство за промяна на решението или за ново решение в друга държава членка, докато обичайното местопребиваване на вискателя е в държавата, в която е постановено решението“.

7. Глава IV от Регламент № 4/2009 е относно „признаване, изпълняемост и изпълнение на решенията“. Тази глава съдържа три раздела: раздел 1 се прилага по отношение на съдебни решения, постановени в държава членка, обвързана от Хагския протокол от 2007 г. (членове 17—22)³; раздел 2 се прилага по отношение на решения, постановени в държава членка, която не е обвързана от Хагския протокол от 2007 г. (членове 23—38), а раздел 3 съдържа общи разпоредби (членове 39—43).

8. Член 21 от Регламент № 4/2009, озаглавен „Отказ или спиране на изпълнението“, част от посочения по-горе раздел 1, гласи:

„1. Основанията за отказ или за спиране на изпълнението в съответствие с правото на държавата членка по изпълнение се прилагат, ако не са несъвместими с прилагането на параграфи 2 и 3.

3 Европейският съюз и неговите държави членки участват в преговорите в рамките на Конвенцията за международното събиране на издръжка на деца и на други членове на семейството, сключена в Хага на 23 ноември 2007 г. и одобрена от името на Европейския съюз с Решение 2011/432/ЕС на Съвета от 9 юни 2011 г. (ОВ L 192, 2011 г., стр. 39; наричана по-нататък „Хагската конвенция от 2007 г.“), и на Хагския протокол от 23 ноември 2007 г. за приложимото право към задължения за издръжка, одобрен от името на Европейската общност с Решение 2009/941/ЕО на Съвета от 30 ноември 2009 г. (ОВ L 331, 2009 г., стр. 17, наричан по-нататък „Хагския протокол от 2007 г.“). Съображение 8 от Регламент № 4/2009 гласи, че тези два инструмента следва да се вземат предвид в рамките на посочения регламент.

2. По молба на длъжника, компетентният орган на държавата членка по изпълнение отказва изцяло или частично изпълнението на решението на съда по произход, ако правото да се получи изпълнение на решението, постановено от съда по произход, е погасено по давност по смисъла на правото на държавата членка по произход или на държавата членка по изпълнение, като се взема предвид по-дългият давностен срок.

Освен това по молба на длъжника компетентният орган на държавата членка по изпълнение може да откаже изцяло или частично изпълнението на решението на съда по произход, ако то е несъвместимо с решение, постановено в държавата членка по изпълнение, или с решение, постановено в друга държава членка или трета държава, което отговаря на условията, необходими за признаването му в държавата членка по изпълнение.

Решение, което има за последица изменението на преходно решение относно задължения за издръжка поради промяна на обстоятелствата, не се смята за несъвместимо решение по смисъла на втората алинея.

[...]“.

9. Член 41, параграф 1 от Регламент № 4/2009 гласи следното: „При спазване на разпоредбите на настоящия регламент, процедурата по изпълнението на решения, постановени в друга държава членка, се урежда от законодателството на държавата членка, в която се извършва изпълнението. Решение, постановено в държава членка, което е изпълняемо в държавата членка по изпълнение, се привежда в изпълнение при същите условия, като решение, постановено в тази държава членка, в която се извършва изпълнението“.

10. Съгласно член 42 от Регламент № 4/2009: „При никакви обстоятелства не се допуска постановено в държава членка решение да се преразглежда по същество в държавата членка, в която е поискано признаването, изпълняемостта или изпълнението“.

11. Член 75 от Регламент № 4/2009 съдържа преходните разпоредби. Той гласи:

„1. Настоящият регламент се прилага само към вече открити производства, одобрени или сключени съдебни спогодби, както и към автентични документи, съставени считано от датата на неговото влизане в сила, при спазване на параграфи 2 и 3.

2. Раздели 2 и 3 от глава IV се прилагат към:

a) решения, постановени в държавите членки преди датата на прилагане на настоящия регламент, за които от тази дата е поискано признаване и декларация за изпълняемост;

[...]

[Регламент (ЕО) № 44/2001 относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела⁴] продължава да се прилага спрямо производства за признаване и изпълнение, които са висящи към датата на прилагане на настоящия регламент.

[...]“.

4 Регламент на Съвета от 22 декември 2000 г. (ОВ L 12, 2001 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 3, стр. 74).

2. Регламент (ЕС) № 1215/2012

12. Съображение 10 от Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела⁵ гласи следното:

„10) В приложното поле на настоящия регламент следва да се включват всички основни граждански и търговски дела с изключение на някои ясно определени дела, по-специално задълженията за издръжка, които следва да се изключат от приложното поле на настоящия регламент вследствие на приемането на [Регламент № 4/2009]“.

13. Съгласно член 1, параграф 2 от Регламент № 1215/2012:

„Настоящият регламент не се прилага по отношение на:

[...]

а) задължения за издръжка, произтичащи от семейни, родствени или брачни отношения или отношения по сватовство;

[...]“.

14. Член 24 от Регламент № 1215/2012, който е включен в раздел 6 от глава II, озаглавен „Исключителна компетентност“, гласи, че „[с]ледните съдилища на държава членка притежават изключителна компетентност независимо от местоживеенето на страните:

[...]

5) по дела във връзка с изпълнението на съдебни решения — съдилищата на държавата членка, в която съдебното решение е било или трябва да бъде изпълнено“.

Б. Германското право

15. Съгласно член 66 от Gesetz zur Geltendmachung von Unterhaltsansprüchen mit ausländischen Staaten, наричан също така Auslandsunterhaltsgesetz (Закон за предявяването на права на издръжка в отношенията с чужди държави или Закон за чуждестранната издръжка, наричан по-нататък „AUG“)⁶:

„(1) Ако чуждестранно съдебно решение е изпълняемо в съответствие с [Регламент № 4/2009] без производство за екзекватура или ако е обявено за изпълняемо съгласно този регламент [...], длъжникът може да подаде възражение срещу самото вземане в производство, образувано съгласно член 120, параграф 1 от [Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit (Закон за производствата по семейни дела и за охранителните производства, наричан по-нататък „FamFG“)] във връзка с член 767 от [Zivilprozessordnung (германски Граждански процесуален кодекс, наричан по-нататък „ZPO“)]. Ако решението е съдебно решение, това се прилага само доколкото мотивите, на които се основават възраженията, са възникнали едва след постановяването на решението.

5 ОВ L 351, 2012 г., стр. 1.

6 BGBl. 2011 I, стр. 898, с последващите изменения.

(2) Ако принудителното изпълнение на решение е разрешено по силата на някоя от конвенциите, посочени в член 1, параграф 1, първа алинея, точка 2, длъжникът може да подаде възражение срещу самото вземане в рамките на производство, образувано съгласно член 120, параграф 1 от [FamFG] във връзка с член 767 от [ZPO], само ако основанията за възраженията му са възникнали едва:

1. след изтичането на срока, в който той е могъл да подаде жалбата, или
2. в случай че жалбата е подадена — след приключването на това производство.

(3) Искането, отправено в съответствие с член 120, параграф 1 от [FamFG] във връзка с член 767 от [ZPO], се подава до съда, който се е произнесъл по молбата за издаване на изпълнително основание. В случаите, попадащи в обхвата на параграф 1, компетентността се определя в съответствие с член 35, параграфи 1 и 2“.

16. В съответствие с член 767 от ZPO:

„(1) Длъжниците са длъжни да възразят срещу самото вземане, установено със съдебното решение, като предявят съответния иск пред сезирания с делото първоинстанционен съд.

(2) Такива възражения чрез предявяване на иск могат да бъдат повдигнати само доколкото мотивите, на които се основават, са възникнали едва след приключването на съдебното заседание, което съгласно разпоредбите на настоящия кодекс е представлявало последната възможност за повдигане на възражения, и следователно те вече не могат да бъдат повдигнати чрез оспорване.

(3) При предявяването на иска длъжникът трябва да повдигне всички възражения, които е могъл да повдигне към момента, в който е предявил иска“.

17. Член 120, параграф 1 от FamFG гласи:

„Изпълнението по брачни дела и семейни спорове се извършва в съответствие с разпоредбите на [ZPO] относно принудителното изпълнение“.

III. Фактите, производството и преюдициалните въпроси

18. Жалбоподателят по настоящото дело пребивава в Германия. Той е бащата на дете на издръжка, което пребивава в Полша.

19. С решение от 26 май 2009 г. на районния съд в Краков жалбоподателят е осъден да заплаща за дъщеря си месечна издръжка в размер на 500,00 PLN (полски злоти), считано от 1 септември 2008 г., както и издръжка за минало време за периода от 19 юни 2008 г. до 31 август 2008 г. в размер на 430,00 PLN месечно (наричано по-нататък „полското решение за издръжка“).

20. На 20 юли 2016 г. ответницата сезира запитващата юрисдикция, Amtsgericht Köln (Районен съд Кьолн, Германия), с искане за признаване на полското решение за издръжка и за обявяване на изпълняемостта му в Германия в съответствие с Регламент № 4/2009.

21. С определение от 27 юли 2016 г. запитващата юрисдикция приема на основание член 23 и сл., както и член 75, параграф 2 от Регламент № 4/2009, че за полското решение за издръжка следва да бъде издадено изпълнително основание. Въз основа на това определение ответницата иска изпълнение на полското решение за издръжка срещу жалбоподателя в Германия.

22. С иск, предявен на 5 април 2018 г. пред запитващата юрисдикция, жалбоподателят възразява срещу изпълнението на решението за издръжка. Според жалбоподателя вземането за издръжка на ответницата, посочено в полското решение за издръжка, е погасено поради плащане. Жалбоподателят посочва, че в периода 2008—2010 г. включително той лично е наредил плащания за издръжка в размер общо на 6640,05 PLN, а от декември 2010 г. насам на ответницата са изплащани помощи от държавата в размер на 500 PLN месечно от полския фонд за покриване на вземанията за издръжка. Жалбоподателят обяснява, че този фонд за покриване на вземанията за издръжка бил в контакт с него и че той е възстановявал сумите, изплатени на ответницата от този фонд, според своите икономически възможности. Според жалбоподателя в резултат на това в по-голямата си част вземането за издръжка на ответницата било погасено.

23. Запитващата юрисдикция обяснява, че според нея искът за оспорване на изпълнението е иск, свързан със задължения за издръжка по смисъла на Регламент № 4/2009. Тази юрисдикция обаче счита, че не е компетентна в съответствие с посочения регламент. Причината за това е, че не са изпълнени условията по член 3 от посочения регламент. Независимо от това запитващата юрисдикция счита, че не може да приеме служебно, че не е компетентна на основание член 10 от Регламент № 4/2009, тъй като за разлика от производствата за изменение на решение за издръжка съгласно член 8 от посочения регламент, искът за оспорване на изпълнението не е посочен изрично в Регламент № 4/2009 или в Регламент № 1215/2012.

24. При тези обстоятелства *Amtsgericht Köln* (Районен съд Кьолн) решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

- „1) Следва ли да се смята, че искът за оспорване на изпълнението по член 767 от [ZPO] на присъдена от чуждестранен съд издръжка е въпрос, свързан със задължения за издръжка по смисъла на [Регламент № 4/2009]?
- 2) При отрицателен отговор, представлява ли производството по иск за оспорване на изпълнението по член 767 от [ZPO] на присъдена от чуждестранен съд издръжка дело във връзка с изпълнението на съдебни решения по смисъла на член 24, точка 5 от [Регламент № 1215/2012]?“.

25. Писмени становища представят ответницата, германското, полското и португалското правителство, както и Европейската комисия. В проведеното на 27 ноември 2019 г. съдебно заседание жалбоподателят, германското и полското правителство и Европейската комисия излагат устно становищата си.

IV. Анализ

26. Настоящото заключение е структурирано по следния начин. Най-напред ще направя няколко предварителни уточнения относно обхвата и значението на двата въпроса, поставени на Съда (А). След това ще определя релевантната правна уредба за обстоятелствата по настоящия случай. За тази цел ще разгледам въпроса за приложимостта на Регламент № 4/2009 на етапа на изпълнение на решенията за издръжка и какво може да се изведе от посочения регламент по отношение на компетентността в областта на изпълнението (Б). Накрая ще разгледам специфичния въпрос дали иск за оспорване на изпълнението въз основа на погасяване на задължението попада в обхвата на производството за принудително изпълнение, в резултат на което компетентни биха били съдилищата на държавата членка по изпълнение (В).

А. Предварителни разяснения

27. Двата въпроса, поставени от запитващата юрисдикция в настоящия случай, които според мен е най-добре да се разгледат заедно, по същество имат за цел да се определи дали тази юрисдикция е компетентна да се произнесе по иск за оспорване на изпълнението на полското решение за издръжка в Германия. Въпросите обаче не са поставени по този начин. Запитващата юрисдикция иска да се установи, на първо място, дали за целите на Регламент № 4/2009 искът за оспорване на изпълнението е иск за задължения за издръжка. На второ място, при отрицателен отговор на този въпрос запитващата юрисдикция иска да се установи дали искът за оспорване на изпълнението попада в обхвата на понятието за дело във връзка с изпълнението на съдебни решения по смисъла на член 24, точка 5 от Регламент № 1215/2012.

28. Начинът, по който е формулиран първият преюдициален въпрос, се основава на следното допускане. Запитващата юрисдикция е склонна да приеме, че ако Съдът постанови, че за целите на Регламент № 4/2009 искът за оспорване на изпълнението е иск за задължения за издръжка, това би означавало, че запитващата юрисдикция не е компетентна. Причината за това е, че запитващата юрисдикция счита, че в такъв случай би трябвало да бъдат налице предвидените в член 3 от Регламент № 4/2009 общи критерии за определяне на компетентността по въпроси, свързани със задължения за издръжка, включително по отношение на иск за оспорване на изпълнението, какъвто не е случаят в главното производство. Освен това запитващата юрисдикция счита, че съдилищата в Полша биха били в по-добра позиция да разгледат твърдението на жалбоподателя, че той е изпълнил задължението си, в съответствие с член 3, букви а) и б) от Регламент № 4/2009. Следователно с втория си въпрос запитващата юрисдикция иска да се установи — в случай че Съдът отговори отрицателно на първия въпрос — дали нейната компетентност може да се основава на член 24, точка 5 от Регламент № 1215/2012.

29. Накратко, запитващата юрисдикция, изглежда, счита, че съществуват две взаимноизключващи се възможности. Ако се прилага Регламент № 4/2009, това би означавало, че запитващата юрисдикция не е компетентна в съответствие с член 3 от посочения регламент. Компетентността би могла да се основава на член 24, точка 5 от Регламент № 1215/2012, съгласно който съдилищата на държавата членка по изпълнение са компетентни в производствата по въпросното изпълнение единствено в случай че Регламент № 4/2009 не е приложим.

30. Според мен изложените в предходната точка съображения се основават на погрешно допускане. В действителност, както ще бъде обяснено по-нататък, приложимостта на Регламент № 4/2009 не води до липса на компетентност на запитващата юрисдикция. Според мен, за да се даде полезен отговор на запитващата юрисдикция, трябва първо да се установи дали Регламент № 4/2009 е приложим на етапа на изпълнение на решения за издръжка и какво може да се изведе от посочения регламент по отношение на компетентността на този етап. Ще пристъпя към анализ на този въпрос в следващия раздел от настоящото заключение (В). След като стигна до извода, че Регламент № 4/2009 е приложим на етапа на изпълнението и че за системата на посочения регламент е присъщо да са компетентни съдилищата на държавата членка по изпълнение, ще анализирам специфичния въпрос в основата на настоящия случай относно компетентността за произнасяне по иск за оспорване на изпълнението, основано на погасяването на задължението (В).

Б. Регламент № 4/2009 и компетентността за изпълнение на съдебни решения за издръжка

31. Брюкселската конвенция и Регламент № 44/2001 съдържат специални разпоредби относно компетентността по дела, свързани със задължения за издръжка⁷. Регламент № 4/2009 изменя Регламент № 44/2001, като заменя неговите разпоредби, приложими към дела, свързани със задължения за издръжка⁸. Следователно Регламент № 4/2009 представлява *lex specialis*, що се отнася до въпросите, свързани с компетентността, приложимото право, признаването на съдебни решения и сътрудничеството в специфичната област на задълженията за издръжка. Регламент № 1215/2012 отменя Регламент № 44/2001. За разлика от предшестващите го актове — Регламент № 44/2001 и Брюкселската конвенция — Регламент № 1215/2012 вече изрично изключва от приложното си поле задълженията за издръжка, които попадат в обхвата на Регламент № 4/2009⁹.

32. Въпреки че Регламент № 4/2009 съдържа специални глави, посветени на компетентността (глава II) и на признаването, изпълняемостта и изпълнението на решенията (глава IV), той не съдържа никакви изрични правила относно *компетентността* по отношение на *изпълнението* на съдебни решения по дела, свързани с *издръжка*.

33. Това положение се различава от Регламент № 1215/2012, член 24, точка 5 от който съдържа изрична норма, съгласно която изключителната компетентност по дела във връзка с изпълнението на съдебни решения се предоставя на съдилищата на държавата членка, в която съдебното решение е било или трябва да бъде изпълнено. Такова правило се съдържа също и в Регламент № 44/2001 и в Брюкселската конвенция¹⁰.

34. Въз основа на тази правна уредба заинтересованите страни, представили становища по настоящото дело, достигат до различни изводи.

35. При следване на предпочитания от запитващата юрисдикция подход португалското правителство счита, че поради защитната цел на Регламент № 4/2009 по отношение на взыскателите по вземания за издръжка искът за оспорване на изпълнението следва да се счита за иск, свързан със задължения за издръжка, който се урежда от посочения регламент. Макар да не е формулирано изрично по този начин, изглежда, че при следване на подхода на запитващата юрисдикция португалското правителство счита, че следва да се прилагат правилата за компетентност, съдържащи се в членове 3 и 4 от посочения регламент. Ответницата възприема подобен подход.

36. В писменото си становище полското правителство се основава на допускането, че Регламент № 4/2009 не урежда компетентността на етапа на изпълнението. В писменото си становище това правителство поддържа, че тъй като не са засегнати правата и задълженията, установени в решението за издръжка, искът за оспорване на изпълнението не е свързан с издръжка и следователно се урежда от член 24, точка 5 от Регламент № 1215/2012. В съдебното заседание в отговор на поставен от Съда въпрос полското правителство променя становището си относно правилото, приложимо *ratione temporis*, и поддържа, че релевантната разпоредба е член 22, параграф 5 от Регламент № 44/2001.

7 Вж. член 5, параграф 2 от Брюкселската конвенция от 27 септември 1968 г. относно компетентността и изпълнението на съдебните решения по граждански и търговски дела (ОВ L 304, 1978 г., стр. 36; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 10, стр. 3), изменена с последващите конвенции за присъединяването към нея на нови държави членки, както и член 5, параграф 2 от Регламент № 44/2001.

8 Съображение 44 и член 68, параграф 1 от Регламент № 4/2009.

9 Вж. съображение 10 и член 1, параграф 2, буква д) от Регламент № 1215/2012.

10 Вж. член 16, параграф 5 от Брюкселската конвенция, в който се посочва, че „в производства, свързани с изпълнението на съдебни решения“, изключителна компетентност имат „съдилищата на договарящата държава, в която съдебното решение е изпълнено или предстои да бъде изпълнено“. Същото се посочва в член 22, параграф 5 от Регламент № 44/2001.

37. Германското правителство и Комисията по същество поддържат, че е приложим Регламент № 4/2009. Противно на становището на запитващата юрисдикция обаче те считат, че макар Регламент № 4/2009 да е приложим, това не означава, че запитващата юрисдикция не е компетентна, а по-скоро че по настоящото дело е компетентна именно тя. Това становище по същество се споделя от жалбоподателя. Според германското правителство и Комисията по настоящото дело не се прилага нито Регламент № 1215/2012, нито Регламент № 44/2001.

38. Съгласен съм с последното становище: приложим е единствено Регламент № 4/2009. Това обаче не води до заключение, че запитващата юрисдикция не е компетентна.

39. На първо място, няма съмнение, че разглежданото по настоящото дело решение за издръжка, чието изпълнение понастоящем е поискано от ответницата, е свързано със задължение за издръжка, произтичащо от семейно отношение по смисъла на член 1 от Регламент № 4/2009. Полското решение за издръжка несъмнено попада в приложното поле на Регламент № 4/2009. Настоящото дело е относно изпълнението на това решение.

40. Фактът, че разглежданият по настоящото дело етап от производството е етапът на изпълнението, не води до заключението, че основният предмет на спора вече не е относно задължения за издръжка. Предметът на спора остава същият. В действителност глава IV от Регламент № 4/2009 съдържа специфични правила за признаване и *изпълнение* на решения по дела, свързани със задължения за издръжка.

41. На второ място, вярно е, че в глава IV, която е относно признаването и изпълнението на решения за издръжка, няма никакви изрични правила относно компетентността на етапа на изпълнението.

42. Противно на това обаче, което, изглежда, твърдят запитващата юрисдикция и португалското правителство, от това обстоятелство не следва, че са приложими правилата за компетентност, установени в глава II от Регламент № 4/2009. Както правилно отбелязва германското правителство, в глава II, и по-специално в член 3, от Регламент № 4/2009 се установяват правилата, уреждащи компетентността по отношение на главното *производство по същество*, но не и по отношение на *изпълнението* на такива решения.

43. Трето, макар глава IV от Регламент № 4/2009 да не съдържа изрични правила относно компетентността по отношение на изпълнението, такова правило може да се счита за присъщо за системата на посочения регламент.

44. По принцип международна компетентност за изпълнение имат съдилищата на държавата членка, в която се иска изпълнение. Както изтъква полското правителство, посоченото правило е израз на това, което би могло да се счита за общ принцип на международното право във връзка с държавния суверенитет: само органите на държавата по изпълнение са оправомощени да вземат решения във връзка с изпълнението на решения, тъй като мерките за изпълнение могат да бъдат предприети само от органите на държавата членка, в която се намират активите или лицата, срещу които се иска изпълнение. Това правило е валидно a fortiori, когато съдебно решение вече е било признато за изпълняемо в държавата членка, в която се иска изпълнение.

45. Поради това не е необходимо член 24, точка 5 от Регламент № 1215/2012 да се използва като диспозитивна разпоредба, за да се установи, че съдилищата на държавата членка по изпълнение са компетентни и по отношение на изпълнението на решенията за издръжка, попадащи в приложното поле на Регламент № 4/2009. Всъщност този член може да се счита за израз на посочения по-горе общ принцип¹¹.

¹¹ Вж. например de *Lima Pinheiro*, L. Exclusive jurisdiction. Article 24. — In: *Ulrich Magnus et al. Brussels Ibis Regulation — Commentary*. Verlag Otto Schmidt KG, 2016, p. 581.

46. Освен това субсидиарното прилагане на Регламент № 1215/2012 в този контекст би се оказало доста проблематично, тъй като задълженията за издръжка изрично са изключени от неговото приложно поле¹². При всички положения, като се има предвид, че член 24, точка 5 от Регламент № 1215/2012 съдържа правило, което може да се счита за присъщо за системата на Регламент № 4/2009, може да се постави въпросът каква би била добавената стойност от такова субсидиарно прилагане.

47. По същия начин не може да се направи никакъв валиден извод от факта, че в това отношение Регламент № 1215/2012 съдържа изрично правило, а Регламент № 4/2009 — не: както подчертава Комисията в съдебното заседание, фактът, че това правило е изрично признато в Регламент № 1215/2012, е свързан със структурата на посочения регламент, който съдържа няколко хипотези на изключителна компетентност. Не такъв е случаят с Регламент № 4/2009, който не установява изключителна компетентност. Съгласен съм с Комисията, че законодателят на Съюза може да е приел, че не е необходимо отново да се утвърждава това правило в рамките на Регламент № 4/2009. Коя друга държава членка би била компетентна по отношение на изпълнението, ако не държавата членка, в която се иска изпълнението?

48. Това се потвърждава и от член 41, параграф 1 от Регламент № 4/2009, който гласи, че „[п]ри спазване на разпоредбите на настоящия регламент, процедурата по изпълнението на решения, постановени в друга държава членка, се урежда от законодателството на държавата членка, в която се извършва изпълнението“. Съгласно тази разпоредба „[р]ешение, постановено в държава членка, което е изпълняемо в държавата членка по изпълнение, се привежда в изпълнение при същите условия, като решение, постановено в тази държава членка, в която се извършва изпълнението“. Би било трудно да се обясни защо съществува тази разпоредба, ако компетентността за изпълнението не принадлежи на юрисдикциите на държавата членка, в която се иска изпълнението.

49. Сега обаче следва да се уточни дали искът за оспорване на изпълнението въз основа на погасяването на задължението представлява част от производството за принудително изпълнение, при което той също би попадал в обхвата на компетентността на съдилищата на държавата членка по изпълнение.

В. Искове за оспорване на изпълнението

50. Основният въпрос, който възниква при това положение, е дали за целите на компетентността трябва да се счита, че искът за оспорване на изпълнението въз основа на погасяването на задължението попада в обхвата на производството за принудително изпълнение. Практиката на Съда по отношение на Брюкселската конвенция и Регламент № 44/2001 предполага утвърдителен отговор на този въпрос (1). Направените в посочената съдебна практика изводи са валидни и по отношение на Регламент № 4/2009 предвид специфичните ограничения, установени както в практиката на Съда, така и от посочения

¹² От съдържащите се в проекта на AUG разяснения, съответстващи на член 66 от него, които са възпроизведени в акта за преюдициално запитване, е видно, че германският законодател се основава на член 22, параграф 5 от Регламент № 44/2001 като диспозитивна правна норма по отношение на изпълнението на решения, свързани със задължения за издръжка. Посоченият регламент действително не е съдържа изключението, което понастоящем се съдържа в Регламент № 1215/2012. В настоящия случай обаче член 22, параграф 5 от Регламент № 44/2001 не може да се счита за приложим дори и субсидиарно. В действителност съгласно член 75, параграф 2 от Регламент № 4/2009 „[Регламент № 44/2001] продължава да се прилага спрямо производства за признаване и изпълнение, които са висящи към датата на прилагане на настоящия регламент“. Съгласно член 76 от Регламент № 4/2009 тази дата е 18 юни 2011 г. Производството за признаване и изпълнение в настоящия случай не е било в ход към посочената дата, тъй като започва на 27 юли 2016 г. — датата, на която във всеки случай Регламент № 1215/2012 също е щял да бъде приложим *ratione temporis* (тъй като съгласно член 81 от този регламент той се прилага от 10 януари 2015 г.). По отношение на приложението *ratione temporis* на посочения регламент вж. решение от 9 март 2017 г., Pula Parking (C-551/15, EU:C:2017:193, т. 25—28).

регламент (2). Това ме води до заключението, че съдилищата на държавата членка по изпълнение са компетентни да разглеждат искове за оспорване на изпълнението, на основание че задължението е погасено, въпреки че участието на полския фонд за покриване на вземанията за издръжка в погасяването на дълга действително усложнява ситуацията (3).

1. Практиката на Съда по отношение на Брюкселската конвенция и Регламент № 44/2001

51. Независимо дали въз основа на свързаните с компетентността разпоредби, съдържащи се в Брюкселската конвенция, или на тези в Регламент № 44/2001, в практиката на Съда се потвърждава, че компетентни по отношение на средствата за защита срещу принудително изпълнение, като например искове или искове за оспорване на изпълнението, по принцип са юрисдикциите на държавата членка, в която се иска изпълнението.

52. Решение AS-Autoteile Service се отнася до иск за оспорване на изпълнението на постановено от германски съд решение, с което се възлагат съдебните разноски въз основа на същата национална разпоредба като разглежданата в настоящия случай (член 767 от ZPO). Искането се отнася до прихващане между правото, чието изпълнение се иска (право на съдебните разноски), и искането в основата на първоначалното производство, по отношение на което германските юрисдикции вече са обявили, че не са компетентни. Съдът постановява, че по принцип производства „като предвидените в член 767 от [ZPO] се уреждат от правилата за международната компетентност [по Брюкселската конвенция] поради тясната си връзка с производството за принудително изпълнение“¹³.

53. В същия ред на мисли в решение Hoffmann, след като Съдът потвърждава, че Брюкселската конвенция не съдържа специфични правила за изпълнението, той приема, че „подлежащо на изпълнение чуждестранно съдебно решение се изпълнява съгласно *процесуалните норми на вътрешното право на сезирания съд*, включително нормите относно способите за обжалване“¹⁴.

54. Този подход впоследствие е потвърден в решение Prism Investments. Това дело се отнася до иск за отмяна, предявен от длъжник срещу издадена от нидерландски съд декларация за изпълняемост във връзка с постановено в Белгия решение, на основание че решението вече е изпълнено чрез прихващане. Съдът приема, че съгласно Регламент № 44/2001 не е допустимо да се откаже издаването или да се отмени декларация за изпълняемост на съдебно решение на такова основание¹⁵. Той обаче потвърждава, че „съдът по изпълнението в държавата, в която се иска да бъде признато решението“, може да разгледа основание, което се базира на изпълнение на задължението, тъй като „[с]ъгласно постоянната съдебна практика всъщност след като споменатото решение стане част от правния ред на държавата членка, в която се иска то да бъде признато, нормите на националното право на последната държава относно изпълнението се прилагат по същия начин както спрямо решенията, постановени от юрисдикциите на тази държава“¹⁶.

55. От тази съдебна практика обаче не следва да се направи извод, че всеки вид искане, подадено на етапа на изпълнението въз основа на каквото и да било основание, трябва се счита за допустимо пред съдилищата на държавата членка по изпълнение. Всъщност в съдебната практика изрично се припомнят и ограниченията на компетентността на съдилищата на държавата членка по изпълнение въз основа на разпоредбите относно компетентността, съдържащи се в Брюкселската конвенция, както и в Регламент № 44/2001 и в Регламент № 1215/2012.

13 Решение от 4 юли 1985 г. (220/84, EU:C:1985:302, т. 12).

14 Решение от 4 февруари 1988 г. (145/86, EU:C:1988:61, т. 27 и 28). Курсивът е мой.

15 Решение от 13 октомври 2011 г. (C-139/10, EU:C:2011:653, т. 37).

16 Пак там (т. 40 и цитираната съдебна практика).

56. По-конкретно, в решение AS-Autoteile Service Съдът посочва, че фактът, че производство за оспорване на изпълнението като предвиденото в член 767 от ZPO попада в приложното поле на член 16, параграф 5 от Брюкселската конвенция, не дава отговор на въпроса *какви възражения биха могли да се повдигнат*, без да се излиза извън границите на тази разпоредба¹⁷. За да се произнесе по този въпрос, Съдът взема предвид общата структура на Брюкселската конвенция, и по-специално връзката между конкретната разпоредба за компетентност в областта на изпълнението и общото правило, че искиве срещу лицата с местоживееене в договаряща държава се предявяват пред съдилищата на тази държава¹⁸. Тъй като изключителната компетентност на съдилищата на държавата членка, на чиято територия трябва да бъде изпълнено дадено решение, се основава на специфичната връзка между производството и въпросната държава членка, Съдът постановява, че страните по спора не могат да се позовават на тази хипотеза на изключителна компетентност с цел да сезират тези юрисдикции със спор, който според общите правила е от компетентността на юрисдикциите на друга държава¹⁹.

57. По същия начин в решение Hoffmann, в контекста на Брюкселската конвенция, Съдът уточнява границите на средствата за правна защита срещу принудително изпълнение, които са достъпни пред съдилищата на държавата членка по изпълнение, като приема, че такива средства за защита не се допускат, когато „жалбата срещу изпълнението на чуждестранно решение, подлежащо на изпълнение, е подадена от същото лице, което е могло да обжалва изпълнителното основание, и се основава на довод, който е могъл да бъде изтъкнат в рамките на това производство по обжалване“²⁰.

58. Границите на компетентността на съдилищата на държавата членка по изпълнение по отношение на някои искиве за оспорване на изпълнението са потвърдени неотдавна в решение Reitbauer и др. В този случай Съдът отхвърля основание на възражение срещу принудително изпълнение, с което се иска да се установи, че вземането вече не съществува поради насрещен иск, тъй като това искане надхвърля въпросите, свързани с изпълнението като такова, и следователно няма необходимата степен на близост с това изпълнение, за да обоснове прилагането на правило за изключителна компетентност по член 24, точка 5 от Регламент № 1215/2012²¹.

59. Така от практиката на Съда следва, че *по принцип* компетентни да разглеждат искиве за оспорване на изпълнението са съдилищата на държавата членка по изпълнение въз основа на два елемента: първо, поради тясната им връзка с производството за принудително изпълнение; и второ, въз основа на правилото, че след като веднъж бъдат включени в правния ред на дадена държава членка, решенията с произход от друга държава членка трябва да се третират по същия начин като решенията, постановени от националните съдилища. При липса на конкретни правила в законодателството на Съюза решенията на една държава членка, които са признати в друга държава членка, трябва да се изпълняват в съответствие с процесуалните правила на националното право на съда, от който се иска изпълнение.

60. На този етап обаче съществуват *ограничения* по отношение на естеството на средствата за правна защита, които могат да бъдат поискани от тези съдилища. На първо място, съдилищата на държавата членка по изпълнение не са компетентни да разглеждат спорове, които нямат необходимата степен на близост с принудителното изпълнение или които биха били от компетентността на съдилищата на друга държава членка, ако бъдат предявени самостоятелно. На второ място, страна не може да се позовава пред тези съдилища на основания, които са

17 Решение от 4 юли 1985 г. (220/84, EU:C:1985:302, т. 12).

18 Пак там (т. 14 и 15).

19 Пак там (т. 16 и 17).

20 Решение от 4 февруари 1988 г. (145/86, EU:C:1988:61, т. 30).

21 Решение от 10 юли 2019 г. (C-722/17, EU:C:2019:577, т. 54 и 55).

могли да бъдат изтъкнати чрез обжалване на решението по молбата за декларация за изпълняемост. *A fortiori*, мотивите, които са могли да бъдат повдигнати в рамките на първоначалното производство, също не следва да се допускат на етапа на принудителното изпълнение.

2. Компетентност за разглеждане на искове за оспорване на изпълнението в контекста на Регламент № 4/2009

61. Следващият въпрос, който трябва да се разгледа, е дали принципите, произтичащи от анализирания в предходния раздел съдебна практика, важат и за целите на тълкуването на Регламент № 4/2009.

62. Запитващата юрисдикция излага становището, че ако вискателят на издръжката бъде принуден да се защитава срещу иск за оспорване на изпълнението в държавата по изпълнение, не би била постигната защитната цел на Регламент № 4/2009. В такъв случай вискателят на издръжката, който в съответствие с принципите за компетентност, съдържащи се в Регламент № 4/2009, е получил решение за издръжка в държавата членка по неговото обичайно местоживееене, би бил длъжен да се защитава в друга държава членка срещу оспорване от страна на длъжния издръжката, който е загубил делото в първоинстанционното производство. В допълнение запитващата юрисдикция счита, че съдилищата на държавата, в която първоначално е постановено решението за издръжка, са в по-добро положение да преценят възраженията по същество срещу вземането за издръжка, отколкото съдилищата на друга държава членка, в която трябва единствено да се изпълни решението.

63. По същество това е и поддържаното от португалското правителство становище, което поставя под съмнение релевантността на предходната съдебна практика в контекста на Регламент № 4/2009 поради специфичната му цел за защита на вискателя на издръжка.

64. Според мен основните съображения, които следват от обобщената в предходния раздел съдебна практика, са приложими и по отношение на искове за оспорване на изпълнението в рамките на Регламент № 4/2009. Въпреки че целта за защита на вискателя на издръжка като по-слабата страна е ясно изразена в Регламент № 4/2009, според мен това не следва да доведе до пренебрегване на един от основните принципи, общи за всички мерки на гражданскоправното сътрудничество, а именно че свързаните с изпълнението мерки са от компетентността на държавата членка по изпълнение.

65. На първо място, в съответствие с тази логика член 41, параграф 1 от Регламент № 4/2009 потвърждава основната предпоставка, залегнала в основата на посочената по-горе съдебна практика, и предвижда, че „[п]ри спазване на разпоредбите на настоящия регламент, процедурата по изпълнението на решения, постановени в друга държава членка, се урежда от законодателството на държавата членка, в която се извършва изпълнението“, и че „[р]ешение, постановено в държава членка, което е изпълняемо в държавата членка по изпълнение, се привежда в изпълнение при същите условия, като решение, постановено в тази държава членка, в която се извършва изпълнението“.

66. На второ място, заключението, че съдилищата на държавата членка, в която се иска изпълнението, по принцип трябва да са компетентни да разглеждат искове за оспорване на изпълнението, по никакъв начин не е пречка за конкретните гаранции за компетентността, предвидени в Регламент № 4/2009, като се имат предвид вече установените в съдебната практика ограничения.

67. Всъщност предвид конкретната цел на Регламент № 4/2009 за защита на вискателя на издръжка като по-слабата страна, съдържащите се в него правила за компетентност са предназначени да улеснят тази страна да защити иска си²². По тази причина, след като бъде постановено решение в държавата членка, в която е обичайното местопребиваване на вискателя на издръжка, само съдилищата на тази държава членка могат да предприемат действия за изменение или преразглеждане на това решение. Две правила от Регламент № 4/2009 отразяват тази защитна цел. На първо място, съгласно член 8 от Регламент № 4/2009 в случай на решение, постановено в държавата членка, в която е обичайното местопребиваване на вискателя, длъжникът не може да образува производство за промяна на решението в друга държава членка, докато обичайното местопребиваване на вискателя е в държавата, в която е постановено решението. На второ място, член 42 забранява постановено в първата държава членка решение да се преразглежда по същество в държавата членка, в която е поискано изпълнението.

68. Тези две разпоредби обаче допускат разглеждането на иск за оспорване на изпълнението, *който не включва изменение или преразглеждане на постановено в първата държава членка решение за издръжка*, в рамките на компетентността на съдилищата на държавата членка по изпълнение.

69. На трето място, следва да се отбележи, че в настоящия случай решението за издръжка е „включено“ в правния ред на Германия, тоест държавата членка по изпълнение, чрез декларация за изпълняемост, издадена в съответствие с член 23 от Регламент № 4/2009. Какъв смисъл би имало връщането към държавата членка, в която е постановено решението за издръжка, на следващия етап, свързан със самото изпълнение? Според мен защитната цел на Регламента би била изпълнена само привидно от такова решение. То би довело по-скоро до несигурност.

70. На последно място, конкретната цел на Регламент № 4/2009 за защита на вискателя на издръжка не следва да води до предоставяне на компетентност по тясно свързани с изпълнението въпроси на съдилищата в държавата, където пребивава вискателят на издръжката. Несъмнено Регламент № 4/2009 има за цел да улесни, доколкото е възможно, събирането на международните вземания за издръжка. „Улесняване“ обаче не означава преобръщане на цялата логика, залегнала в основата на системата за признаване и изпълнение на решенията за издръжка. Противно на това, което, изглежда, считат запитващата юрисдикция, португалското правителство и ответницата, защитната цел на Регламент № 4/2009 не следва да доведе до заключението, че разглежданото в настоящия случай искане представлява самостоятелен иск, с който се образува ново дело във връзка с издръжка, като компетентността във връзка с него трябва да бъде разпределена ех пово съгласно критериите в член 3 от Регламента. От една страна, това би могло да окаже вредоносно въздействие върху ефективното събиране на вземането за издръжка чрез ненужно удължаване на производството за принудително изпълнение.

71. Освен това като допълнителна забележка, както изтъква германското правителство в съдебното заседание, в Регламент № 1215/2012 се определят правила за компетентност, предназначени да защитят различни „по-слаби страни“ (в областта на застраховането, потребителските и трудовите договори, както е отбелязано в съображение 18). Правилото за компетентност в областта на *принудителното изпълнение* (и средствата за правна защита срещу принудително изпълнение) обаче не се влияе от факта, че компетентността в първоначалното производство е била определена в съответствие с един от специфичните режими, предназначени да защитят една от тези по-слаби страни.

²² Вж. в този смисъл решение от 18 декември 2014 г., Sanders и Huber (C-400/13 и C-408/13, EU:C:2014:2461, т. 26—28).

72. Ето защо според мен изводът, че компетентността за разглеждане на иск за оспорване на изпълнението по принцип принадлежи на съдилищата на държавата членка, в която се иска изпълнението, е валиден и в контекста на Регламент № 4/2009.

3. Настоящият случай: иск за оспорване на изпълнението въз основа на погасяване на задължението

73. В настоящия случай искът за оспорване на изпълнението се основава на твърдението на жалбоподателя, че установеното с решението за издръжка задължение поне в по-голямата си част вече е погасено. Той е изплатил част от дължимата сума директно на ответницата. Полският фонд за покриване на вземанията за издръжка също е изплатил част от задължението за издръжка, като е поел задълженията на жалбоподателя. Жалбоподателят твърди също че е възстановявал тези суми на полския фонд за покриване на вземанията за издръжка според своите финансови възможности. Както обяснява жалбоподателят в съдебното заседание, спорът по настоящото дело е предизвикан от факта, че ответницата не признава, че изплатената от полския фонд за покриване на вземанията за издръжка сума е част от задължението на жалбоподателя.

74. Според мен иск за оспорване на изпълнението въз основа на посоченото по-горе основание, изглежда, отговаря на предвидените в Регламент № 4/2009 и в практиката на Съда ограничения на общото правило, съгласно което компетентни по отношение на тясно свързани с изпълнението искове са съдилищата на държавата членка, в която се иска изпълнението.

75. На първо място, основанието на иска за оспорване на изпълнението в настоящия случай е тясно свързано с производството за принудително изпълнение и не може да се счита нито за иск за изменение на решение за издръжка по смисъла на член 8 от Регламент № 4/2009, нито за иск за преразглеждане по същество на това решение по смисъла на член 42 от посочения регламент.

76. Съмненията на запитващата юрисдикция възникват именно защото тя счита, че искът за оспорване на изпълнението в настоящия случай може да се приравни на иск за изменение на решението за издръжка по смисъла на член 8 от Регламент № 4/2009. Това становище по същество се споделя от португалското правителство и от ответницата.

77. Не споделям това виждане. Както изтъква германското правителство, съществува съществена разлика между исканията, свързани с принудително изпълнение, и исканията, насочени към изменение на решение за издръжка. Докато вторият вид искане в крайна сметка може да доведе до изменение по същество на решението, с което се установява задължението за издръжка, първият вид не оказва никакво въздействие върху основателността на съдебното решение.

78. Удовлетворяването на вземането е едно от обичайно признатите основания за оспорване на етапа на принудителното изпълнение. Както изтъкват германското правителство и Комисията, искът за оспорване на изпълнението въз основа на погасяване на задължението не променя и не цели преразглеждане по същество на основното решение, с което се установява задължението, или на неговата юридическа сила, а е насочено изключително срещу неговата изпълняемост. По-конкретно, както отбелязва полското правителство, става въпрос за размера на сумата, до който може да бъде изпълнено решението за издръжка. В съответствие с това според мен подобно искане е тясно свързано с принудителното изпълнение и не е равнозначно нито на „производство за изменение на решението“ по член 8, нито на преразглеждане по същество на решението по смисъла на член 42 от Регламент № 4/2009.

79. Изглежда обаче участието на полския фонд за покриване на вземанията за издръжка може да е в основата на преценката на запитващата юрисдикция, че полските съдилища биха били в по-добра позиция да се произнесат по погасяването на задължението. Не мисля, че участието на полския фонд за покриване на вземанията за издръжка променя извода, който следва от предходната точка.

80. В съдебното заседание полското правителство уточнява, че полският фонд за покриване на вземанията за издръжка се намесва по силата на закона и става длъжник по заместване на взискателя: задължението се погасява по отношение на сумите, изплатени от фонда вместо от длъжителя издръжката, който при това положение трябва да ги възстанови директно на фонда. Тази система е в съответствие с ролята на публичните органи, които често изплащат помощи на взискателите на издръжка вместо длъжителя издръжката. Тази роля е призната в член 64 от Регламент № 4/2009²³. От гледна точка на задължението на длъжителя издръжката намесата на фонда се отнася до начина на погасяване на задължението и не влияе на решението за издръжка по същество, което остава непроменено. Така че това, което се е случило, изглежда, че е частично погасяване на задължението от страна на трето лице, действащо от името на длъжника, което потвърждава, че искът за оспорване на изпълнението в главното производство представлява едно от обичайните възражения срещу принудителното изпълнение на задължение.

81. Несъмнено участието на публични образувания като полския фонд за покриване на вземанията за издръжка в трансгранични производства за издръжка всъщност може да доведе до допълнително усложняване по отношение на доказателствата. В тази връзка може да е полезно да се припомни, че по отношение на производства за принудително изпълнение, в които участват пряко такива органи, член 64, параграф 4 от Регламент № 4/2009 предвижда изрично, че при поискване те трябва да представят всички необходими документи, които удостоверяват изплащането на помощи на взискателя. Считам, че за да се гарантира ефективното действие на Регламент № 4/2009, такова задължение от страна на публичните органи съществува и във връзка с производствата по посочения регламент, когато тези органи са изплатили помощи вместо плащанията от длъжителя издръжката и когато последният твърди, че ги е възстановил на фонда за покриване на вземанията за издръжка.

82. Второ, както отбелязва германското правителство, от съображение 30 от Регламент № 4/2009 следва, че законодателят на Съюза изрично е приел, че длъжителят издръжката следва да може да се позове на погасяването на задължението при условията, предвидени в държавата членка, в която се иска изпълнението. Всъщност в това съображение се посочва „освобождаването на длъжника от дълга в момента на изпълнение“ като пример за допустимо основание да се откаже изпълнение по силата на член 21 от Регламент № 4/2009²⁴. Вярно е, че член 21 не е приложим към фактите по настоящото дело²⁵. Въпреки това обстоятелството, че член 21 се намира в глава IV, раздел 1, може да се обясни в контекста на премахването на системата на еквекватура с необходимостта да се установят някои ограничения на предвидените в националното право основания за отказ за изпълнение. Предвид този контекст, ако

23 С тази разпоредба се регламентира нормативната уредба, приложима по отношение на правото на публичните органи да предприемат действия вместо взискателя на издръжка и да поискат възстановяване на изплатените средства, както и приложимите правила относно признаването, декларацията за изпълняемост или изпълнението на решение, постановено срещу длъжителя издръжка.

24 В тази разпоредба се посочва, че основанията за отказ или за спиране на изпълнението в съответствие с правото на държавата членка по изпълнение се прилагат, ако не са несъвместими с прилагането на другите параграфи от посочения член.

25 Както е посочено в точка 7 по-горе, с глава IV от Регламент № 4/2009 се установява система от два варианта. С раздел 1, в който е включен член 21, се премахва системата на еквекватура за решения, постановени в държава членка, която е обвързана от Хагския протокол от 2007 г. С раздел 2 обаче се запазва системата на еквекватура за решения, постановени в държава членка, която не е обвързана от Хагския протокол от 2007 г. Макар Полша и Германия да са обвързани от Хагския протокол, раздел 1 не се прилага в настоящия случай поради преходните разпоредби на Регламент № 4/2009. В съответствие с член 75, параграф 2, буква а), раздели 2 и 3 от глава IV се прилагат към „решения, постановени в държавите членки преди датата на прилагане на настоящия регламент, за които от тази дата е поискано признаване и декларация за изпълняемост“. В съответствие с член 76 Регламент № 4/2009 започва да се прилага от 18 юни 2011 г. Поради това раздел 1 не е приложим в настоящия случай, тъй като решението за издръжка, чието изпълнение се иска, е постановено в Полша на 26 май 2009 г., а ответницата е поискала признаване на 20 юли 2016 г.

погасяването на вземането към момента на изпълнението се счита за едно от допустимите основания за отказ за изпълнение, при условие че е предвидено в правото на държавата членка по изпълнение в рамките на глава IV, раздел 1, същото следва да важи *a fortiori* по отношение на глава IV, раздел 2, когато не се прилага никакво ограничение към основанията за отказ за изпълнение като посочените в член 21²⁶.

83. Трето, предвидените в националните разпоредби ограничения, които са приложими в настоящия случай, гарантират, че основанията, които са могли да бъдат изтъкнати пред полските юрисдикции, не могат да бъдат повдигнати с това процесуално средство пред германските юрисдикции. Както уточнява германското правителство, член 66, алинея 1 от AUG позволява на длъжния издръжката единствено да повдигне възражения въз основа на обстоятелства, възникнали *след* постановяването на решението за издръжка. Претенциите в основата на разглеждания иск, основани на погасяването на плащанията за издръжка, не са могли да бъдат изтъкнати в рамките на главното производство за издръжка. В допълнение към това следва да се отбележи също, че тези претенции не са могли да бъдат предявени чрез обжалване на решението по молбата за декларация за изпълняемост пред германските съдилища. Тези съдилища могат да откажат или да отменят такава декларация само на основанията, посочени в член 24 от Регламент № 4/2009, а погасяването на задължението не е сред тях²⁷.

84. Ето защо стигам до извода, че искът за оспорване на изпълнението въз основа на погасяване на задължението попада в обхвата на процедурата и условията за изпълнение, които съгласно член 41, параграф 1 от Регламент № 4/2009 се уреждат от правото на държавата членка по изпълнение при същите условия като приложимите за постановените в тази държава членка решения. Първо, такъв иск е неразривно свързан с принудителното изпълнение. Второ, целта на такъв иск не е да се измени или преразгледа решението за издръжка по същество. Трето, в него не се изтъкват никакви претенции, които са могли да бъдат предявени пред полските съдилища в хода на производството, приключило с решението за издръжка (нито пък основания за отказ или отмяна на декларацията за изпълняемост пред германските съдилища).

85. Поради тези причини считам, че компетентни да се произнесат по иск за оспорване на изпълнението, основан на погасяването на задължението, са съдилищата на държавата членка, в която се иска изпълнението. От съображения за изчерпателност вместо заключение бих искал да наблегна на две точки. Първо, обсъждането в настоящото заключение и направените изводи се отнасят само до основанието за оспорване въз основа на погасяването на задължението. Второ, извън това специфично основание не се изразява становище по цялостната съвместимост на член 767 от ZPO с правото на Съюза.

26 Не е учудващ фактът, че Регламент № 4/2009 не съдържа никакви изрични разпоредби по този въпрос в глава IV, раздел 2, съгласно който системата на екзекватура остава в сила. Различните регламенти на Съюза в областта на гражданскоправното сътрудничество, които все още се основават на система на екзекватура, съдържат основания за отказ за признаване, но обикновено не съдържат никакви правила относно основанията за отказ за изпълнение, като за това се разчита на вътрешните правила на държавата по изпълнение. Вж. например *Jimenez Blanco*, P. La ejecución forzosa de las resoluciones judiciales en el marco de los reglamentos europeos. — *Revista Española de Derecho Internacional*, Vol. 70 (2018), 101—125.

27 Член 34, параграф 1 от Регламент № 4/2009.

V. Заключение

86. Предлагам на Съда да отговори на поставените от Amtsgericht Köln (Районен съд Кьолн, Германия) преюдициални въпроси по следния начин:

„Регламент (ЕО) № 4/2009 на Съвета от 18 декември 2008 година относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на съдебни решения и сътрудничеството по въпроси, свързани със задължения за издръжка, и по-специално член 41, параграф 1 от него, следва да се тълкува в смисъл, че съдилищата на държавата членка, в която се иска изпълнението на решение за издръжка, постановено в друга държава членка, са компетентни да се произнесат по иск за оспорване на изпълнението, доколкото той е неразривно свързан с производство за принудително изпълнение, няма за цел да се измени или преразгледа решението за издръжка и се базира на основания, които не са могли да бъдат повдигнати пред съда, постановил решението за издръжка. Разглежданият в настоящия случай иск за оспорване на изпълнението, основан на погасяване на задължението, изглежда, отговаря на тези условия, което обаче в крайна сметка запитващата юрисдикция следва да провери“.